

SVERIGES DÖVHISTORISKA SÄLLSKAP

Utgivare: Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS)

Utkommer 2-4 gånger årligen och sändes gratis till SDHS medlemmar

Redaktionskommitté: Carl Magnus Lindgren och Per Thomas Örlegård

Layout: Göran Andersson

Ansvarig utgivare: Tomas Hedberg

ISSN 1401-9566

• NR 17 •

• ÅRGÅNG 10 •

• SEPTEMBER 2004 •

Dövhistoriska konferensen i Paris 2003

Det var cirka 200 deltagare från många olika länder på den internationella dövhistoriska konferensen. Både för att följa med på föreläsningar och för att träffa andra döva människor. Från Sverige deltog Gunilla Wågström Lundqvist och jag.

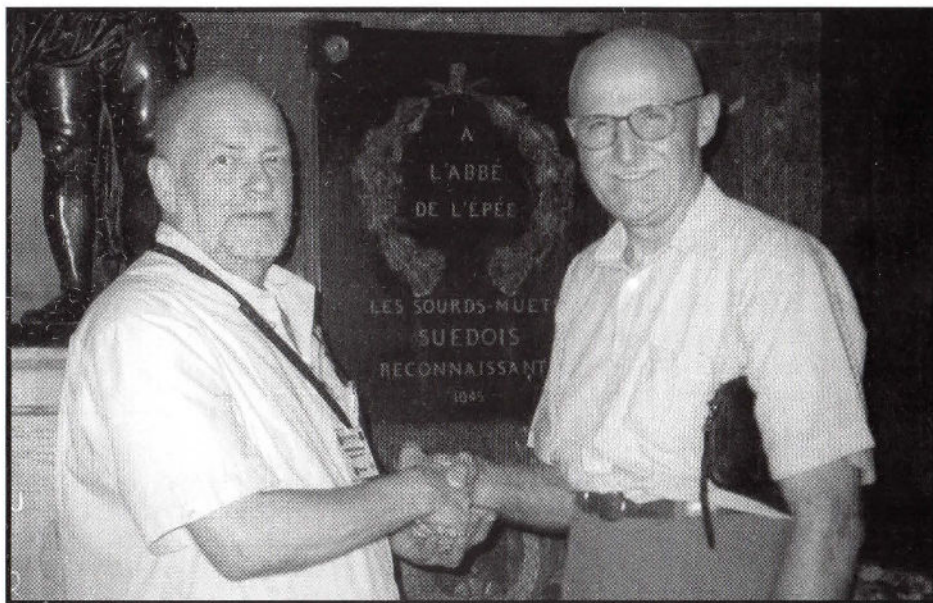
□ Det var många döva och några hörande föreläsare. Några föredrag var spännande och intressanta. Andra föreläsningar ligger ofta utanför det som är tema för konferensen, dövas historia. Jochen Muhs, styrelseledamot i DHI (det internationella dövhistoriska förbundet) ansåg att de som ska föreläsa vid nästa konferens, skall hålla sig till temat dövas historia.

Lance Fisher, döv arkivarie vid Nationalarkivet i Washington, D. C., USA, föreläste om flera olika metoder att bevara dokument och material. Fotonegativ och papper håller längst. Datauppgifter som antecknas och matas i en dator är för osäkert, eftersom datorer förändras hela tiden. Till exempel är det svårt att få ut data av dessa gamla floppydisketter, eftersom det i stort sett inte finns sådana datorer idag, som kan avläsa dem.

En dator är en risk

En sådan dator utgör faktiskt en risk för framtiden. Han menar att det är bäst att göra datauppgifter säkert hela tiden genom att datauppgifter uppgraderas hela tiden i nya datorer och program.

Arkadij Belozovskij, USA presenterade limnet "Vägen till döv maffia i det gamla Sovjetunionen". Han var övertygad om att döva personers inblandning i en organiserad kriminell verksamhet inte är ett nytt begrepp efter kommunismens fall i Sovjetunionen. Det har redan funnits en komplicerad dövmaffia, som har tagit flera decennier att bildas, med rötter så långt tillbaka till tsar Nikolaus II:s tid.

Armand Pelletier, ordförande i Föreningen Ferdinand Berthier och Odd-Inge Schröde, ordförande i DHI (Deaf History International) framför minneskylten i Abbé de l'Épées gravkor i Saint Rochs kyrka.

Under 1950- och 1960-talet var denna dövmaffia välorganiserad med många underordnade gäng. Till exempel planerade en dövmaffia ett rån på tåget som startade från Kiev eller Minsk till Moskva. Varje stöld skedde mellan tågstationerna med olika gäng, som byttes varje gång vid tågstationen. Hela kapet fördelades för hela maffian med underordnade gäng. De levde under egen lag så de mädde ganska väl.

Lag och ordning

Om de skulle följa lag och ordning, skulle de vara fattiga. Han nämnde också att korruption inom dövas samhälle var mycket utbredd. Dövas inblandning i en organiserad kriminell verksamhet gav dock också döva beskydd mot fysiskt och psykiskt övergrepp istället.

Föredragstiteln "Döva människor och

Sovjetunionens totalitarism" var också intressant att ta del av. Det var **Victor Palenny**, Ryssland, som höll ett föredrag om detta. Under perioden 1917-1930 skulle alla vara lika, även döva. Det skulle inte finnas skillnader mellan döva och hörande. Människorna skulle vara som maskiner eller soldater, vilka skulle passa in i ett gemensamt mönster.

Vår kära medlem **Gunilla Wågström Lundqvist** fick äran att få en plats för sitt föredrag. Hon berättade om Wolfgang Heimbach 1615-1678, döv porträttmålare.

Läs vidare hennes föredrag om denna konstnär samt **Tiina Naukkarinens** föredrag om Oskar Wetzell i var sin artikel.

Tomas Hedberg

Mer om Paris på sid 8 - 9!

Oskar Wetzell (1888-1928) och hans fru Selma Maria f. Forsström (hörande). © Finlands Dövas Förbund/Dövas museum..

Tiina Naukkarinen, museiintendent på Dövas museum i Helsingfors höll ett fint föredrag om en döv person, som hette Oskar Wetzell. Eftersom hon fick förfrågan på sin arbetsplats för några år sedan om något, vilket skulle kunna uppmuntra föräldrar att ge sina döva barn en teckenspråklig miljö, där dövas kultur och dövas liv skulle bli respekterad och uppskattad, valde hon ett utmärkt exempel på en intressant livshistoria om Oskar Wetzell.

Han var känd i dövas samhälle och i hörandes värld i Finland, som en framgångsrik idrottsman, trollkarl och bokbindare, som också startade en yrkesutbildning för döva. Hans liv avslutades tragiskt nog av cancer för tidigt.

□ Oskar Wilhelm Wetzell var född den 5 december 1888. Hans föräldrar var Artur Wilhelm Wetzell och Emilia Sofia Norman. Fadern arbetade som chaufför på Sinebrychoffs bryggeri i Helsingfors och senare som grossist. Oskar hade en bror Artur, som var två år äldre.

Han gick i dövskolan i Borgå, Finland år 1896. Enligt elevmatrikeln, blev han döv vid tvåårs åldern efter influensa, feber och krampanfall. Det nämns att han var ganska temperamentfull, men ödmjuk av naturen. På sin konfirmationsdag slutade han i skolan år 1904.

Efter skolgången visade han sitt intresse och kände sig dragen för bokbinderi. År 1904 blev han medlem i Helsingfors dövas förening. Enligt medlemsregistret utbildade han sig till bokbindare. Han fick lära sig sitt hantverk på ett välkänt tryckeri – Helsingfors Centraltryckeri. Efter att ha avslutat sina studier fortsatte han med sitt bokbinderiyrke där i nära 20 år.

Oskar Wetzell, 1888-1928

En trollkon

Idrottsman

I skolan var Oskar livlig och rask så det var inget förvånande att han var intresserad av sport. Han var inspirerad av detta via hans lärare. År 1903 tog han simlektioner i Helsingfors. Året därpå tilldelades han titeln: "Fulländad simmare".

I början av 1900-talet blev han också intresserad av simhoppning. På denna tid träffade han en hörande man, som hette Toivo Aro. Toivo hade nyligen börjat att undervisa i höga hopp. Han var den enda personen utbildad till simhoppare i höga hopp klass i Finland. Oskar såg det med ett stort intresse.

Snart började han träna i svikhopp. Han tränade tillsammans med Toivo och de lärde sig av varandra. I början var de inte tävlande, men mer som tränare, talade om för varandra hur de kunde förbättra sina resultat. Oskar deltog i en hopptävling för första gången år 1906. Han vann finska mästerskap i 1908, 1909, 1912, 1913 och 1921. I höga hopp vann han mästerskapet 1908, 1909, 1911 och 1913.

Deltog i OS

Oskar var en begåvad simhoppare, men han var kanske också mest begåvad som en komiker när han underhöll publiken i simuppvisningar, som arrangerades av Helsingfors simklubb.

På grund av sin dövhet hade Oskar problem med att hålla ihop fötterna, speciellt simhopp bakåt.

Oskar representerade Finland i flera internationella tävlingar, som arrangerades av både döva och hörande. År 1908 representerade Oskar Finland i Olympiska spelen i London. Det fanns 6 finska simtävlingare, bland annat de två simhopparna, Oskar och hans vän Toivo Aro.

Som ett resultat från OS i London lyckades han inte så bra, speciellt i höga hopp, på sin debut i samband med ett internationellt sportevenemang. Men han lyckades mycket bättre i svikhopp. Där kom han fram till semifinal, men hade inget hopp att få vinna en medalj. Oskar representerade Finland för andra gången i OS i Stockholm, 1912. Den här gången lyckades han inte så bra heller.

Vann finska mästerskap

Oskar deltog i många internationella tävlingar för döva. Vid sidan om simhopp-

ning var han också intresserad av brottning och andra sporter. Oskar hade 20 års lång idrottskarriär. Han vann 9 finska mästerskap i simhopp och över 70 priser.

Hans vän Toivo Aro hade skrivit ner några rader i sina memoarer om Oskar. Han berättade att han så småningom började förstå honom lite på teckenspråk och kunde kommunicera lite med teckenspråk. I början hade han i uppdrag att ta hand om Oskar under resor. Men han blev överraskad när han la märke till att Oskar i London tecknade flytande med sina engelska döva vänner. Oskar kommunicerade bättre med engelska döva vänner än hörande finnar, som inte kunde teckenspråk.

Trollkonstnär

Vid sidan om sin idrottskarriär hade han också talang som en trollkarl. Han blev inspirerad av detta genom dövlararen Fritz Hirn. Oskar brukade underhålla både döva och hörande publiken.

I början av 1910-talet uppträdde han i en arbetarförening för svensktalande: "Arbetets vänner". Där träffade han en ung hörande kvinna Selma Maria Forsström. Hon arbetade på en fotoateljé som retuscherare. Antagligen förälskade de sig i varandra vid första anblicken. Två år senare gifte de sig. Paret hade fyra barn – två söner och två döttrar.

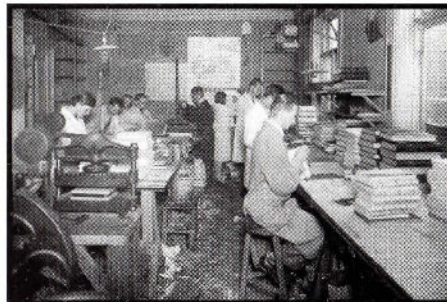
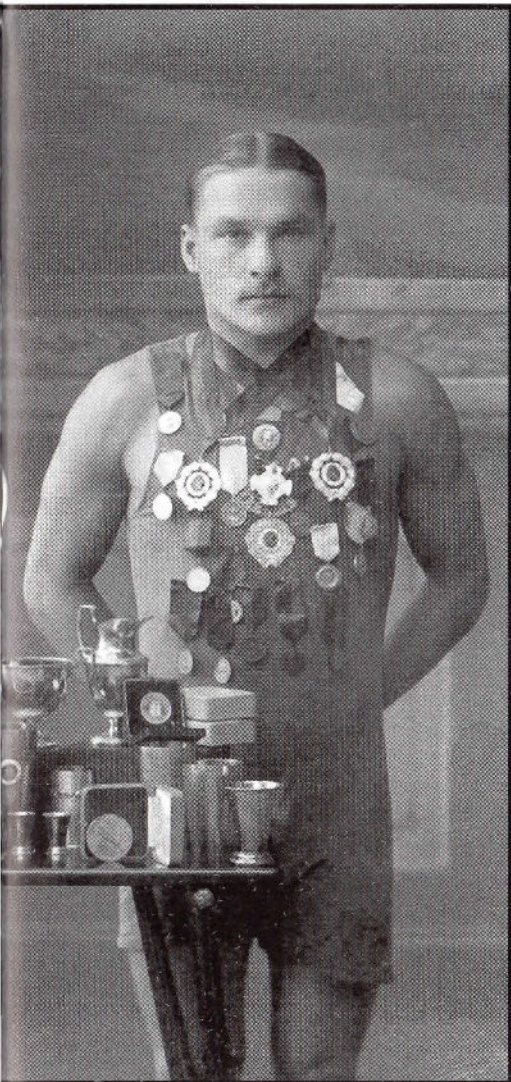
Oskars familj deltog också i föreställningar med trollerikonst. Oskar förklarade olika trickar till publiken genom att använda mimik och hans fru tolkade dem till den hörande publiken.

Bokbindare och yrkeslärare

Oskar hade studerat till att bli bokbindare och arbetade i 20 år på ett välkänt tryckeri i Helsingfors. Det sades att han var mycket skicklig i sitt yrke. Han bildade ett eget företag inom bokbinderibranschen i

stnär

Företaget Surdus, som Oskar Wetzells fru Selma Maria fortsatte driva bokbinderiet efter hans död. Det fungerade också som yrkesutbildning i bokbinderi för döva. © Finlands Dövas Förbund/Dövas museum..

Oskar Wetzell som simhoppare med många priser och medaljer. © Finlands Dövas Förbund/Dövas museum..

personer skulle bli aktieägare.

Vid slutet av året 1928 dog Oskar hastigt. Då blev det osäkert om tryckeriet kunde bildas överhuvudtaget. Trots allt lyckades döva personer med att skrapa ihop pengar tillräckligt. Våren 1929 bildades företaget som fick namnet Surdus. Det fungerade som yrkesskola för döva. En viktig punkt var att döva själv skulle kunna undervisa döva lärlingar. Längre fram flyttade Surdus till samma byggnad, där dövföreningen låg och där fortsatte Oskars fru Selma driva bokbinderiet efter hans död. Från början fanns det 8 anställda. Under de första 25 åren fick 34 döva sin yrkesutbildning i företaget Surdus. Företaget fanns kvar fram till 1979.

Som aktiv medlem i döva organisationer

Oskar Wetzell arbetade också aktivt i dövorganisationer. Han hade blivit medlem i Helsingfors dövas förening redan i 15 års åldern och senare blev han styrelseledamot i föreningen samt Finlands dövförbund.

Han var med om att bilda dövas schackklubb år 1912 och dövas teaterklubb år 1915. Syftet med den senare var att främja kulturaktiviteter för döva. Enligt andra döva var Oskar en duktig skådespelare och han

Oskar Wetzell som trollkonstnär. © Finlands Dövas Förbund/Dövas museum..

spelade rollen som Napoleon mycket utmärkt bra eftersom han var kortväxt.

En stark döv profil

Olyckligtvis blev Oskars framgångsrika karriär inte långvarig. På hösten 1928 besökte han en doktor på grund av magvärk. Efter undersökning visade det sig vara magcancer. Oskar opererades, men tyvärr spred canceren sig. Ingenting kunde åtgärdas. Det är lätt att förstå att Oskar tyckte att hans öde var hårt och orättvist, för han hade varit noga med sin hälsa. Han var bara nästan 40 år gammal. Han avled den 28 november 1928.

Oskars död gjorde ett djupt intryck på många döva personer som kände honom väl. För dem var det en stor överraskning, eftersom han var väl känd för sin god hälsa och sin starka vilja.

Folk som kände honom har beskrivit honom som en av de mest framstående personerna i dövas samhälle under hans tid. Många vänliga ord har sagts om honom. Han var aktiv, glad och ärlig, en god kamrat med ett varmt hjärta. En sällsynt person som har bara vänner överallt.

Tomas Hedberg

Förkortat/översatt av Tiina Naukkarinens föreläsningssapper.

sitt hem. År 1927 hyrde han och hans hörande vän ett stort utrymme i dövföreningens lokal. På hela övre våningen låg bokbinderiet. Oskar hade ett gott namn och en bra kundkrets så att företaget gick bra. Han tog också hand om döva lärlingar, som fick en bra yrkesutbildning under Oskars undervisning. En av de bästa kunderna var stadsbiblioteket. Till sist köpte han bokbinderiet till honom själv och fortsatte behålla det som en yrkesutbildning för döva.

Många kunder från hans bokbinderi behövde också andra grafiska tjänster så Oskar beslöt att bilda ett tryckeri tillsammans med några av hans vänner. Men ingen av dem hade tillräckligt pengar för detta så de beslöt att starta ett företag, som döva

En tysk döv hovmålare

Ni kanske minns TV-programmet, ”Den stumme målaren” om en döv hovmålare Wolfgang Heimbach, som jag producerade och visades i TV hösten 1987.

Det är många år sedan nu och jag ville inte att konstnären Heimbach skulle hamna i malpåsen och tog därför tillfälle i akt att presentera honom på nytt under Internationella dövhistoriska konferensen i Paris, 30 juni – 4 juli 2003. Här är en kort referat från min föreläsning i Paris:

□ Wolfgang Heimbach var född 1615 i Ovelgönne, en liten by utanför Oldenburg i norra delen av Tyskland. Hans far Wolf var grönsakshandlare hos greven Günther von Oldenburg. Greven såg lilla pojkens konstnärliga talang och bestämde sig för att ta hand om honom och bekostade hans studier i konst. Heimbach fick resa till Holland och Italien under tiden 1640 - 1652 och studera under kända konstnärer som Cornelisz och Duyster i Holland. I Italien blev han påverkad av Honthorst och Caravaggio.

När Heimbach kom tillbaka till Tyskland blev greven besviken på honom för att han hade konverterat till katolik eftersom han själv var protestant.

Heimbach kände sig mer eller mindre utfryst och fortsatte sin resa i Europa och hamnade i Köpenhamn och blev hovmålare hos Fredrik III. Kungen var mycket

intresserad av konst. Han samlade konstnärer från Tyskland och Holland, så det var sensation i Danmark när Heimbach blev den förste döve hovmålaren. Han arbetade som genre- och porträttmålare och en av de mest kända tavlorna var ”Hyllningen”.

Rosenborgs Slott

En mycket stor tavla som finns att beskåda i Rosenborgs Slott i Köpenhamn. Heimbach såg hyllningen av Fredrik III år 1660 utanför Börsen i Köpenhamn. Danmark hade innan besekrat Sverige i kriget. Heimbach var tvungen att åka hem till sin sjuka far som senare dog. Han stannade hemma och målade tavlan. Fredrik III hade beställt den som Heimbach år 1667 överlämnade direkt till honom i Köpenhamn. Man var imponerad över hans fotografiska minne. Beror detta på hans dövhet att hans visuella minne blev mer utvecklat än hos andra människor?

Heimbach målade också av drottning Kristina, som var på väg hem till Stockholm från Rom till Karl X:s begravning, när hon stannade hos kungen i Köpenhamn. Porträttmålarnas plikt var att rätta naturens ”misstag” och göra, speciellt kvinnor, vackrare än vad de är i verkligheten.

Men Heimbach ville måla människor som de såg ut – inte som de vill bli avmålade. Att han fick göra det var kanske därför att man inte trodde att han skulle bli ”stor och känd” målare? Drottning Kristina såg väldigt manhaftigt ut i hans tavlor. Han målade 5 tavlor av henne och en av dem finns i Gripsholms Slott.

Många konstnärer, och även Heimbach hade svårt att leva på sin konst. De hade andra yrken för att klara uppehälle och ålderdom. Heimbach ville leva och verka enbart som konstnär och blev en vandrande konstnär.

Aktiva konsthandlare

I europeiska städer var konstnärerna aktiva konsthandlare. Man hade konstnärsgillen, konstnärernas intresseorganisation. Bara medlemmar fick göra konstaffärer. Andra konstnärer hade svårt att arbeta som konstnärer. Ibland fick de betala avgift för att sälja sina tavlor. Samtidigt var det en modesak i Europa bland furstar, grevar och kardinaler att överträffa varandra med sensationella konstköp.

Heimbach som var från Tyskland hade svårt att komma in i gillena, men furstarna var intresserade av honom och beställde porträtt. Så han kunde fara från hov till hov och måla utan att gillena hade makt att hindra hans framfart. Det var populärt att måla historiska porträtt av förnäma personer och speciella personligheter. Heimbach fick bl.a. måla av påven Innocent X.

På den tiden levde handikappade under hemska förhållanden. Man trodde att de var tokiga och dumma. De hamnade ofta på dårhus. Då var det ett under att Heimbach kunde få uttrycka sin konst. Han kunde tre språk, tyska, italienska och latin och kommunicerade med omgivningen ganska bra. Genom sitt kunnande och sin envishet kunde han skapa sin egen verklighet.

Det som finns idag är 70 tavlor på olika museer i Europa och historiska anteckningar om de oldenburgska och danska hoven.

Gunilla Wågström Lundqvist

En gata döpt efter Heimbach i byn Ovelgönne.

Greven Anton Gunther von Oldenburg, Heimbachs beskyddare.

(Källa: Flera konstböcker och lexikon samt Gertrud Göttches avhandling om Wolfgang Heimbach, Berlin 1935)

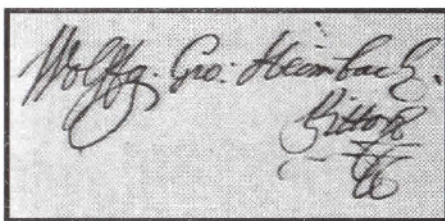

Sveriges drottning Kristina.

Heimbach själv.

Danske kungen Fredrik III hyllas vid Börsen i Köpenhamn.

Heimbachs handstil som visar på att han kunde läsa och skriva.

Dövas förening i Kronobergs län 1942-2002

□ Eric Odéen ställde upp som föreläsare och berättade om några historiska händelser under sin verksamhet för Dövas Förening i Kronobergs län.

Han är fortfarande ordförande i föreningen och har suttit i styrelsen i 36 år, därav 15 år som ordförande.

Dövas Förening i Kronobergs län bildades hösten 1942. Namnet var då Växjö-ortens dövstummas förening. Ett 10-tal döva samlades till ett möte på Roséns Matsalar i Växjö. Initiativtagarna Magnus Johansson från Ör (1894-1984), Johan Andersson från Diö (1896-1979) och Axel Karlsson från Växjö (-1952) pläderade varmt för att en dövförening skulle bildas för Växjöorten och Kronobergs län.

Entusiasm och glädje

Det var inte svårt att övertyga de närvarande döva kamraterna. De mötte säkert mycket entusiasm och glädje över förslaget att bilda en dövförening här i Kronobergs län. John Andersson valdes till för-

eningens förste ordförande och Magnus Johansson blev sekreterare.

På senare tid valdes Oskar Olsson (1900-1986) in i styrelsen och blev sekreterare. År 1950 beviljades föreningen medlemskap i Sveriges Dövas Riksförbund. Magnus Johansson och Oskar Olsson representerade vid SDR:s kongress i Gävle. År 1952 valdes Vivan Stern (numera Karlsson) (1927-) in i styrelsen och blev kassör. Hon har suttit i styrelsen i 42 år. Hittills är det nog ett rekord.

Under dessa år har man haft många intressanta föredrag i föreningen. Teman var Kaffets historia och Carl von Linné av Oskar Olsson och Sverige inför atomåldern av Bror Malmberg etc. Några bussutflykter anordnades.

En sommarstuga

År 1964 köpte föreningen en sommarstuga "Smedstorpet" i Ormesberga för 20.000 kr. Det hade man talat om i många år. Plötsligt dök upp en möjlighet att köpa

en sommarstuga. Det var tidigare Magnus Johansson som skötte det hela. Det blev Ormesberga därför att han själv bodde i dessa trakter. Renoveringen påbörjades. De fick göra väldigt mycket. Man lade nytt tak och grävde brunn. Det var många som hjälpte till. Arbetsglädjen var stor de första åren. Men man började tappa intresset och drog sig ur. Det berodde dels på att många personer nu skaffat egna hus och dels på att man blivit äldre.

År 1968 ändras namnet från Växjö-ortens Dövas Förening till Dövas Förening i Kronobergs län. Cirka 550 deltagare kom. År 1982 var Dövas Förening i Kronobergs län värd för Dövas Dag för Götaland i Växjö.

Man kan läsa mer om Dövas Förening i Kronobergs län i en jubileumsskrift som sammanställdes av Torvald Erlandsson och utgavs år 2002.

Tomas Hedberg

□ Tysta skolan på ön Ven öppnades den 1 oktober 1862. Stiftaren var Lars Joel Jönsson, Borgqvist, Fæltenborg. Han var född den 23 maj 1834 i Munka Ljungby församling i Kristianstads län. Efter att år 1855 tagit examen vid Lunds folkskollärareseminarium samt några års lärarverksamheter kom han till lärarseminariet på Manilla i Stockholm. Där mötte han sin blivande fru Ida Henrika Möller.

Tillsammans med henne hade han fem barn. Ragnhild var dotter till Ida Henrika Möller utom äktenskapet. Två gemensamma döttrar Linnea och Urania samt Ragnhild gick i samma yrke som sin far Lars Joel Fæltenborg och undervisade döva elever i hans privata skolor.

Lars Joel Fæltenborg avbröt sin utbildning vid Manilla för att efter kort varsel få plats som folkskollärare för hörande i S:t Ibbes församling på ön Ven. Genom två elever, syskonen Lars och Ingar Bengtsson, som han lärt känna på Manilla, fick han reda på att de hade en döv syster, Petronella, som inte gått på Manilla.

Han beslöt sig därför att ta emot henne för att undervisa henne. Därmed stiftade han en skola, Tysta skolan på ön Ven år 1862 och började med två döva flickor, Petronella Bengtsdotter och Anette Larsson i sin lärarbostad. Året därpå fick han inreda ett rum i folkskolan, så han flyttade sin "tysta skola", eftersom det ansågs olämpligt att ha både hörande och döva elever på samma gång. Efter hand ökade antalet döva elever till 20.

Praktisk utbildning

Skolan var ett internat. Eleverna togs emot i regel vid en ålder av 7-30 år. Under lärotiden fick eleven husrum, mat och tvätt,

Tysta skolan på ön Fredriksholm och Rephult

Det var glädjande att Ingvald Berntsson ställde upp som föreläsare dels om kort historik över Fæltenborgs skolor på ön Ven, Fredriksholm och Rephult. Och dels om Smålands första dövstumförening under SDHS:s dövhistoriska seminarium i Växjö under två dagar den 11-12 oktober 2003. Jag fick tillstånd av honom att få använda hans föreläsningmaterial för att skriva en sammanfattad artikel om dem.

Han är själv intendent på Svenska Dövhistoriska institutet. Som bekant har SDHI en fin samling av dövhistoriskt material, bl. a. skolkataloger över elever från alla dövskolor och gamla böcker om dövundervisningar etc.

men säng- och gångkläder samt skrivmaterial fick eleven hålla sig själv med. Skoltiden var 3-4 år. På förmiddagarna fick eleverna läsa i intellektuella ämnen såsom kristendom, räkning, skrivning, läsning, geografi och svensk historia. Skolans syfte var att ge eleverna en grundlig praktisk utbildning. På det sättet fick de skomakeri, snickeri, skrårderi och smide för pojkar samt vävning, sömnad och husliga sysslor för flickor.

Förutom föreståndaren Lars Joel Fæltenborg, förekom det tre lärare: Lars Nibelius f. 8/2 1838 i Lilla Isie; Ida Fæltenborg (Joels hustru) samt Carl Julius Dalmer (döv) f. 11/4 1841 i Båstad, lärare i slöjd och skomakeri.

Men situationen för Tysta skolan på ön Ven förändrades. Orsaken var att skolrådet

ville ha bort Tysta skolan eftersom de hörande eleverna lärde sig dövas teckenspråk, vilket på den tiden ansågs opassande. En person som satt i kyrkorådet och motsatte sig förflyttningen var kyrkoherde Fredrik Gemsell. Men det hjälpte inte.

Konkurrens

Samtidigt fick Tysta skolan konkurrens från nya dövskolor: Tysta skolan i Malmö år 1864. Dessutom förekom det en plan om att inrätta en vårdanstalt för döva och blinda. Denna skola öppnades år 1871 i Lund gemensamt för Malmöhus och Kristianstads län.

På det sättet sökte Lars Joel Fæltenborg sig bort från ön Ven och Skåne. Anledningen till han valde Bölsnäs i Stenbrohults församling var att hans vän kyrko-

Tysta skolan i
Fredriksholm
1870-1877. ©
SDHI, Växjö.

Ven hult

herde Fredrik Gemsell hade en sommarstuga där. Växjö stiftstyrelse var positiv till skolans etablering.

Lars Joel Fæltenborg fick hyra kyrkoherdens sommarstuga och döpte om fastigheten till Fredriksholm som en gest av tacksamhet. Redan strax efter inflyttningen började han bygga nya skollokaler på egen bekostnad. Lustigt nog, för en moster och en farbror till Ingvald Berntsson bodde i före detta dövskolan Fredriksholm!

Tyvärr var Lars Joel Fæltenborg tvungen att söka efter en ny fastighet eftersom kyrkoherden sade upp hyreskontraktet. Precis innan det nya skolhuset var färdigbyggt. Lars Joel Fæltenborg fick inget betalt tillbaka för nedlagda kostnader. Han köpte fastigheten Rephult. Undervisningen startade 1 oktober 1877 och fortsatte till den 1 oktober 1894.

Tolv lärare

Under Fæltenborgs dövskolors tid var det tolv lärare och lärarelever totalt. Av dem var det 6 st döva. Intressant nog att nämnas här: Julius Dalmer (1841–1930); Carl Blom (1854–1906); Karl Ruther (1854–); Frans Dahlberg (1862–); Theodor Kaijser (1851–1928) och Ingrid Åkeson (1856–).

Skolan upphörde genom att nya dövskolan bildades och byggdes i Växjö i samband med dövundervisningslagens tillkomst år 1889. Lagen fastställde hur dövundervisningen skulle ordnas. För detta ändamål beslöt man bygga sju distriktskolor. Det andra distriktet omfattar alla tre län i Småland. Förutom Tysta skolan i Rephult, fanns det en annan dövskola i Hjorted. Dessa två skolor fanns i detta område. Dövstummitutet i Hjorted fortsatte med sin verksamhet för det fanns några sinneslöa döva barn som var redan inskrivna tills de var utskrivna. Skolan lades ned år 1911.

Värt att veta är att Elevmatriklarna för Fæltenborgs dövskolor 1862-1894 i original finns hos SDHI. Det finns också intressanta inventarier i original från Rephult. Ett verkligen intressant föredrag att lyssna på Ingvald Berntsson. Tack ska du ha, Ingvald, för det fina resultatet från dina forskningar!

Förkortat av Ingvald Berntssons föreläsningssapper.

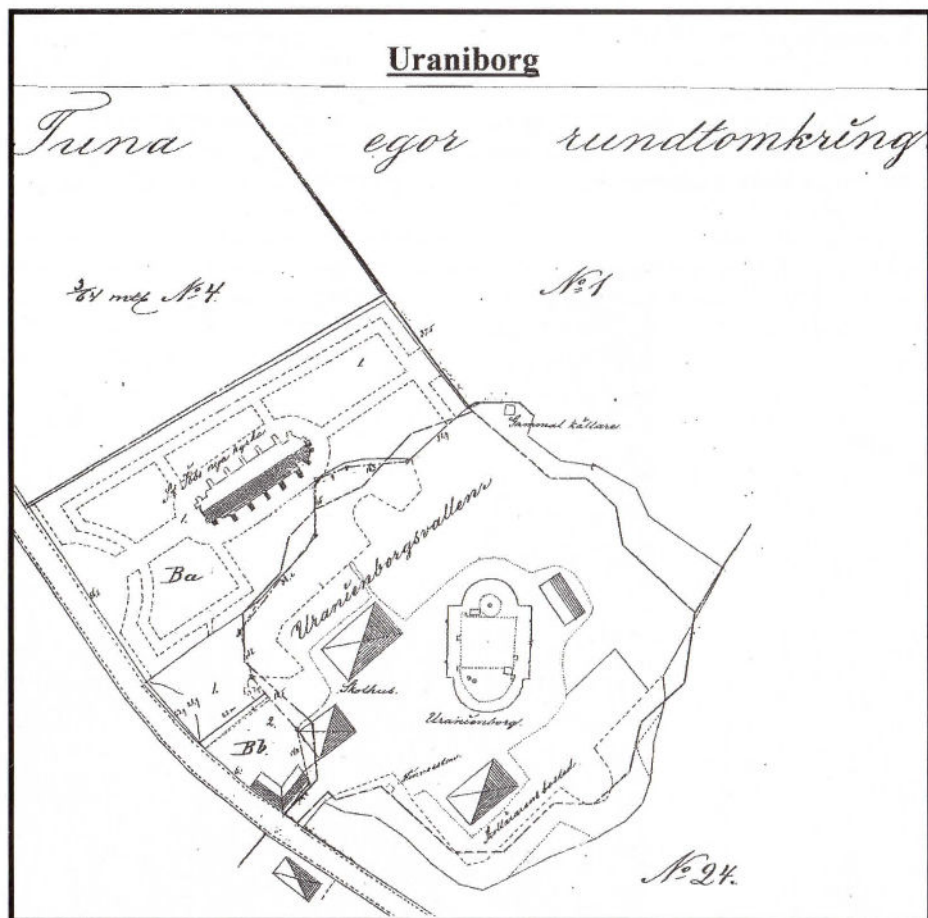
Tomas Hedberg

Julius Dalmer (1841-1930), en döv lärare under Lars Joel Fæltenborgs dövskolors tid. © SDHI, Växjö.

Lars Joel Fæltenborg (1834-1913), föreståndare i Tysta Skolan på ön Ven; i Fredriksholm resp. i Rephult, 1862-1894. © SDHI, Växjö.

En karta över egendomen, där Skolhuset låg på. Lars Joel Fæltenborg fick använda en undervisningslokal för sina döva elever. © SDHI, Växjö.

Resa till Louhans och La Balme les Grottes

□ Efter konferensen begav jag och en grupp på cirka 40 personer oss ut med tåg och buss till den vackra staden Louhans i sydöstra Frankrike. Där var det en historisk vandring med Armand Pelletier som guide. Han var en trevlig och omtänksam man som tog hand om oss.

Armand Pelletier fann historien om den döve läraren Ferdinand Berthier, som levde från 1803 till 1886. Han berättade med ett stort intresse hur han funnit material om Ferdinand Berthier. Denne person blev förste eleven till den döve läraren Jean Massieu. Han hade också en hörande lärare Augusté Bebian, som är känd som tvåspråkighetens fader vid Institutet för dövstumma i Paris, också som förkämpe för dövas teckenspråk.

Stark förkämpe

Som vuxen var Ferdinand Berthier lärare vid samma institut. Han var en stark förkämpe för dövas rättigheter i det franska samhället. En gång om året arrangerade han en bankett för döva och specialinbjudna personer från myndigheterna. För sin stora insats för döva fick Berthier en hedersmedalj av självaste president Louis Napoléon Bonaparte (senare Napoléon III) år 1849. Han föddes och begravdes i Louhans. Anledningen till detta var att Armand Pelletier lyckades övertyga Louhans kommun att låta "Föreningen Ferdinand Berthier" resa en byst av Berthier.

Dagen därpå reste vi vidare till La Balme les Grottes nära Crémieu. Där var den kände dövsläroaren Laurent Clerc född år 1785. Tolv år senare började han på institutet för dövstumma i Paris. Han undervisades av den döve Jean Massieu och utbildade sig vidare till lärare på samma institut år 1805. Då var Abbé Sicard föreståndare där.

Till Gallaudet

Under perioden 1815-1816 hade Thomas Hopkins Gallaudet från USA fått uppdrag att resa till Europa och undersöka olika undervisningsmetoder för att finna vilket sätt som var bäst att undervisa döva barn. Han fick ta Laurent Clerc med sig

En minnessten över Ferdinand Berthier på Louhans kyrkogård

tillbaka till USA och startade en dövskola i Hartford. Meningen var att Laurent Clerc skulle stanna i USA i tre år innan han skulle åka tillbaka till Paris, eftersom det var ett avtal mellan Thomas Hopkins och Abbé Sicard. Men det blev inte så, eftersom Laurent Clerc blev förälskad i en elev vid dövskolan. Senare gifte de sig och fick några barn tillsammans.

Det var nog intressant för vi hade en gäst Laurent Clerc H., som var i Laurent Clercs sjätte generation var med oss på hela resan. Han liknar inte sin stamfar på bilden.

Under vistelsen i La Balme les Grottes blev det en mycket imponerande föreställning om historien om Laurent Clerc och hans flyttning till USA. Verkligen ett mästerverk av några olika skådespelare som spelade Laurent Clerc-rollen från barndomen till vuxenlivet var och en. Nästan alla amatörskådespelare var döva.

Clerc-museet

Sedan var det en invigning av Clerc-museet och avdukning av en byst av Clerc. Det var också en visning på platsen där Laurent Clerc blev född. Det var Fören-

ingen Laurent Clerc som tog initiativet till att genomföra sina planer och allt ordnades av dem för oss.

Efter den trevliga resedagen var många personer mycket nöjda och lärde sig att känna varandra närmare under resedagen. En absolut värdefull resa!

Tomas Hedberg

Historisk vandring

□ Under konferensen hade vi också en historisk vandring med ett par döva guider. Vi besökte Saint Germain-des-Prés klosterkyrka, där många hundra personer blev fängslade och avrättade under september 1792.

Abbé Sicard och hans kollega Abbé Laurent (lärare) var också arresterade. Som tur var klarade han sig undan från avrättningen genom att smita och räddades av en urmakare. Han avled år 1822 och begravdes på Père-Lachaises kyrkogård. Det finns en gravsten över honom kvar där. Jag var där vid ett annat tillfälle.

Vi fortsatte med vandringen till Saint Rochs kyrka, där Abbé de l'Épée's grav finns inne i kyrkan. Han avled år 1789 strax efter att Franska revolutionen hade börjat. Det var den döve Ferdinand Berthier som organiserade den första banketten år 1834 för att hedra honom och tog initiativet för att finna Abbé de l'Épées grav tillbaka och gjorde en invigning av ett minnemonument av honom i Saint Rochs kyrka.

När vi var inne i kyrkan, fick jag syn på en skylt i gravkoret, som skänkts av döva vänner i Sverige och fick en förklaring att när de hade en insamling för ett stort minnes-

Vid avdukningen av Laurent Clercs byst står Laurent Clerc H. från USA (nummer 2 från vänster), vars stamfader Laurent Clerc tillsammans några döva amatörskådespelare som spelat på föreställningen om Laurent Clercs liv.

Smålands Dövstumförenings sjuk- och begravningskassa

□ Ingvald Berntsson föreläste en kort historik om Smålands Dövstumförenings sjuk- och begravningskassa. Han poängterade att han inte var ngn forskare utan han har bara samlat in och sammanställt material. Det skulle vara intressant att göra en riktig forskning på detta material som finns samlat. Det skulle krävas också mycket tid och arbete för att uppsöka och undersöka andra arkiv som finns.

Smålands dövstumförening bildades år 1895 och blev den fjärde föreningen för döva i ordning i Sverige. År 1895 fanns det två sociala föreningar och en idrottsförening: Stockholms Dövas Förening, 1868; Sydsvenska dövstumföreningen, 1890 och Idrottsklubben Hephata, 1892.

Varför Smålands dövstumförening bildades berodde på att det behövdes ett umgänge för döva i trakten av Småland. Tidigare brukade dövas samlas i trakten, där Tysta skolan i Rephult var verksam 1877-1894. Där hade de gudstjänster och sammankomster. När denna skola lades ned 1894, behövde de därför en slags träffpunkt.

Tre döva personer

Föreningen stiftades av tre döva personer som var bosatta i Vislanda. Man hade Sydsvenska dövstumförening som förebild. Vid föreningens stiftande i Vislanda var Sydsven-

ska dövstumförenings ordförande Gerhard Titze närvarande. Stiftarna var Adolf Jonasson, Vislanda (1854-1900); Gustaf Vilhelm Lindén, Vislanda (1872-) och Aron Magnusson, Vislanda (1854-). Alla tre var vid Tysta Skolan Fredriksholm-Rephult. Möjligen hade de insett betydelsen av att ha sammankomster med döva i länet eftersom de redan upplevt det på söndagarna på dövskolan.

Föreningens ändamål var att lämna medlemmarna sjukhjälp, begravningshjälp samt att bilda ett samband mellan döva i Småland. Stiftarna hade fått uppdrag att insamla frivilliga bidrag i kontanter på 1500 kr. När denna grundfond uppnått år 1903 skulle sjukkassan starta sin verksamhet. Föreningens första styrelse var ordförande Adolf Jonasson, Vislanda; sekr. Zackeus Johansson, Hovmanstorp (1866-1938); vice kassör K August Svensson, Vislanda (1846-1909); ledamot G Vilhelm Lindén, Vislanda och ledamot Aron Magnusson.

Två ordinarie möten

Föreningens verksamhet under de första åren bestod av att hålla 2 ordinarie möten varje år oftast i Växjö, men även i Avesta. Festerna ordnades varje år och hölls för det mesta på nya distriktsskolan.

Sjukkassans första styrelse bestod av 5 personer: Ordf. Zackeus Johansson; sekr. Hilda Pettersson (1871-1937); kassör Anders Norlin, (1864-1950) (dövlärare); le-

damot Otto Elfström, Växjö (1860-1947) och ledamot P. August Holmberg, Ramdala (1877-1978), som blev 101 år!

Zackeus Johansson blev döv vid 17 års ålder. Därför gick han aldrig i dövskolan och var verksam i styrelsen i 37 år som ordförande och kassör.

Dövläraren Anders Norlin som var en av trotjänarna drog det tyngsta lasset och skötte kontakterna med medlemmarna och myndigheterna och satt i styrelsen i 37 år som kassör. En annan person som också var en trotjänare, vilket man bör nämna här är Oskar Olsson. Han satt i styrelsen i 42 år som sekreterare och ordförande.

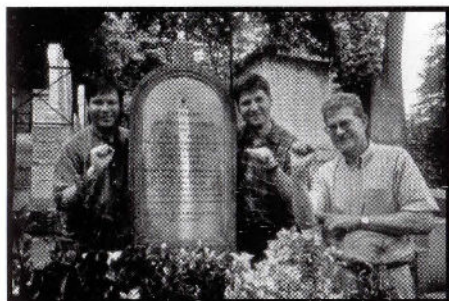
En motbok

Som ett bevis på att man blivit medlem fick man en motbok. Den innehöll stadgar samt plats för kassören att kvittera inbetalda avgifter. För att få ersättning krävdes intyg från läkare eller en annan trovärdig person, t. ex. kommunalordförande som bekräftade om medlemmens sjukdom. Efter prövning av styrelsen beviljades eller avslogs ersättning.

Föreningen ombildades till Smålands dövstumförenings begravningskassa och understödsförening från och med 1944. Från och med den 26 maj 1962 bildade en kommitté för att lägga ner verksamheten. Kommittén var verksam fram till den 24 november 1969. Då överfördes allt medel till Smålands dövas fond som fortfarande är aktiv.

Förkortat av Ingvald Berntssons föreläsningsspapper.

Tomas Hedberg

Tomas Hedberg, Jon Martin Brauti, Norge och guiden Bernard Truffaut, Frankrike vid Abbé Sicards grav på Père Lachaises kyrkogård i Paris

monument av vit marmor, som redan invigdes och uppsattes i koret, fick de pengar från döva vänner i Sverige i efterhand, så de gjorde en extra skylt som säger att svenska döva vänner har gett bidrag till detta.

På avslutningen med vandringen var vi tillbaka till Nationalinstitutet för döva på rue Abbé de l'Épée. Inne på gården finns det en staty av honom och gjordes av en döv person som heter Félix Martin. Där fotograferades alla deltagare intill statyn.

Tomas Hedberg

Val av ny styrelse

□ I slutet av konferensen hade man också val av en ny styrelse under DHI:s generalförsamling. Odd-Inge Schröder sitter kvar som ordförande i DHI 3 år till. Han stod inte på vallistan, eftersom DHI:s stadgar säger att en ordförande skall sitta i en period på 6 år. David Hay från Storbritannien avgick efter flera år i styrelsen både som ordförande, viceordförande och ledamot. Han avtackades med varma applåder.

Efter honom nyvaldes Victor Palenny från Ryssland som ledamot. Hela styrelsen blev annars samma som förut: Breda Carty, Australien; Jochen Muhs, Tyskland; Ulf Hedberg, USA; Elena Siljanova, Ryssland och Ali Behmanesh, Kanada.

Under generalförsamlingen meddelade styrelsen att de hade beslutat att Sverige ska bli värd för DHI:s internationella konferens år 2009 i samband med dövundervisningens 200-års jubileum. DHI:s internationella konferens brukar hållas vart tredje år, men för år 2006 var det ännu inte klart, eftersom DHI:s styrelse ville ha bättre garantier från tre kandidatländer: Kanada, Tyskland och Spanien. Styrelsen beslöt att dessa länder skulle få uppskov fram till oktober 2003 så att man fick möjlighet att få bättre garantier för värdskapet för DHI:s internationella konferens år 2006.

Tomas Hedberg
k

Bästa medlemmar och läsare!

□ **Härmed har SDHS** ett par meddelanden till medlemmarna. För en kort tid sedan fick SDHS information från DHI (Deaf History International) att DHI:s nästa sjätte internationella konferens ska förläggas i Berlin den 31 juli - 5 augusti år 2006. Konferensen ska äga rum i aulan på Humboldt Universitet på Unter den Linden mellan Alexander Platz och Brandenburger Tor. Samordnaren blir Mark Zaurov. För närmare upplysningar om konferensen ska meddelas närmare nästa år.

När det gäller styrelseledamoten Per Eriksson, har han meddelat styrelsen att han har lämnat styrelsen, p.g.a. familjeskäl. Vi ska ha en ersättare för att avlasta SDHS:s styrelseuppdrag tills vi får en ny ledamot efter nästa årsmöte, nästa år. SDHS:s styrelse har alltid tyckt att han har varit en oerhörd stor resurs till SDHS:s styrelseuppdrag som både ordförande och sekreterare, sedan år 1993 då SDHS bildades. SDHS:s styrelse hoppas att Per Eriksson kommer att ställa upp på något uppdrag inom SDHS längre fram. På SDHS:s styrelses vägnar önskar jag honom lycka till med sin nya tillvaro.

Kom gärna till vårt dövhistoriska seminarium i Bollnäs/Gävle i oktober. Läs vidare om programmet.

Tomas Hedberg

Alvar Gustafssons minne

Från skoltiden i Växjö

□ Det var roligt att få komma till Växjö, min gamla dövskola. Jag blev ombedd att berätta om mig själv och mitt minne från min skoltid.

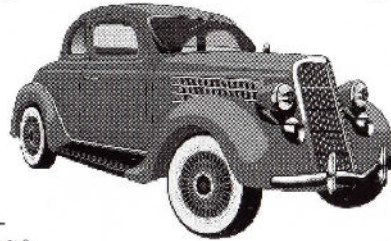
Jag och min döva syster Ajna föddes i en stuga långt in i skogen i Småland. Min mor fick reda på att det fanns en dövskola i Växjö. Så gjorde hon i ordning åt oss, men vi hade ingen aning om att vi skulle börja gå i dövskolan. Någon gång en höst åkte jag med min mor och syster Ajna i bil på den hela krokiga grusvägen i 16 mil. Jag och Ajna blev åksjuka.

Ett sjukhus...

När vi var framme i skolan blev vi rädda för vi trodde att det var ett sjukhus. Vi fick veta att vår mor försvann och grät. Vi fick syn på järnsängar och det kala rummet, så vi trivdes inte så bra. Jag minns också att jag alltid var sist med maten varje gång i matsalen. Jag var också klen, så tant Selma gav alltid mig grädde i stället för mjölk.

På eftermiddagarna brukade Oskar Olsson (kallad O. O.), gårdskar, komma in i matsalen och gav oss order om att plocka bort maskrosor på gräsmattan. En annan dag kom O. O. in igen i matsalen och sade

bestämt åt oss att slänga vedträn i gluggen i några timmar. Ett vedträ var cirka en meter lång och 15-20 cm i diameter. Det var så jobbigt och tungt.

Ett roligt minne

När det var dags för flickor att bada i badrummet, passade jag och andra pojkar på att kika genom hålet på det vita fönstret och fick syn på snygga flickor. Ett roligt minne.

När julen nalkades, kallade Oskar Olsson mig och andra kamrater in till sitt rum för att prata en stund. Sedan gav han oss 5 kronor var ur sin ficka för vi var flitiga, minns jag.

I samband med dövskoleomorganisationen år 1938, skildes alla åt olika håll, då jag gick i sjunde klassen. Dövstumskolan i Växjö ändrades till en fortsättningskola för döva flickor. Jag fick gå i skolan i Lund, medan Lennart Bjersing (min kompis) gick i Örebro och min syster Ajna gick i Gävle.

I Lund bodde jag på ett fosterhem tillsammans med Acke Fransson. Vi fick bra mat och fina sängar. Så jag växte snabbt upp med ca 20 cm på ett år. Rektorn fick syn på mig för jag hade för korta kläder, så han skaffade nya kläder åt mig. Inte klokt bara på ett år, minns jag.

Alvar Gustafsson

Fortsättningsskolan för döva flickor i Växjö

□ Ulla-Bell Thorin är som bekant författare till några böcker. Hon berättade om sitt minne från sin skoltid i Växjö. Hon kom dit som elev på fortsättningsskolan på 1950-talet.

Under sitt föredrag visade hon 40-tals bilder på filmduken via en dator. Hon var fantastisk på att berätta ur sina minnen och att beskriva exakt i detaljer vad hon upplevt och hur rummet eller personalens kläder och hårbeklädnad såg ut. Hon fångade oss i sina berättelser i en timme. Det är nästan omöjligt att skriva ner vad hon beskrivit om hur hon upplevt på skolan.

På söndagen den 11 oktober hade man en rundvisning i skolan med henne som guide. Ännu en gång till var hon faktiskt fantastisk på att berätta.

Tack ska du ha, Ulla-Bell, för ditt intressanta föredrag! Det är kanske dags att skriva om din skoltid i Växjö i din nästa bokutgivning.

Tomas Hedberg

Seminariets föreläsare: Eric Odéen, Ljungby; Ulla-Bell Thorin, Lindome; Ingvald Berntsson, Växjö och Alvar Gustafsson, Stockholm

Osvald "Osse" Dahlgren

En legendar har gått ur tiden

□ Osvald "Osse" Dahlgren har betytt mycket för dövidrotten och föreningslivet, men någon pamp blev han aldrig. Det låg inte för honom. Han var en känslig och poetisk människa som aldrig förhävade sig själv. Osvald tog sig alltid tid att lyssna, och många är de som saknar honom, skriver hans vän Lennart Tjärnström

Osvald "Osse" Dahlgren avled den 11 mars i hemmet på Serafimergränd i Stockholm en ålder av 92 år. "Osse" som han kallades bland sina vänner var gift med Alice, som gick bort för många år sedan. Han växte upp i mellankrigstidens Sverige. Han hade döva föräldrar och genomgick Manillaskolan 1919- 1927.

När han började i skolan kunde han redan teckenspråk. De som ansågs duktiga fick börja i A- klass. Osvald blev placerad i C- klass, men hade turen att få Fribe Breim som lärare. Hon ansågs då vara en av Sveriges bästa talpedagoger, och hon lärde Osvald ordklasser och satsdelar och var mycket noga med att han uttryckte sig korrekt i svenska. Lärarinnas djupa religiositet satte också spår på Osvalds känsliga sinne.

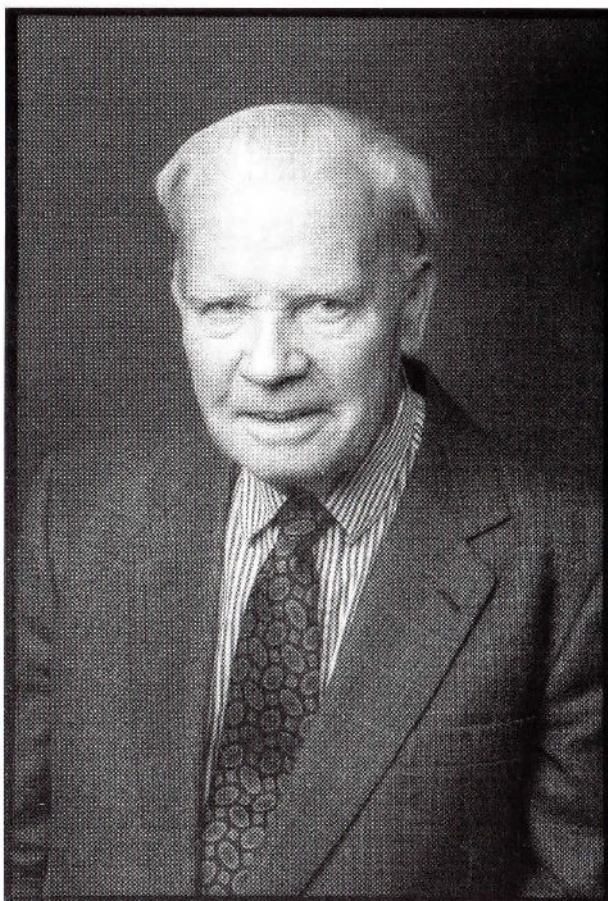
– Jag fick upp ögonen för livets högre värden längre fram. Det var med bedrövelse jag lämnade skolan och min lärarinna för att börja mitt yrkesliv, sade Osvald vid de många samtal vi hade med varandra

Efter skolan hamnade han på Bonniers boktryckeri och lärde sig typografyrket. Han blev kvar i 49 år fram till pensioneringen 1976.

Många medaljer

Redan i unga år kom Osvald i beröring med idrotten, och blev medlem i idrottsklubben Hephata. Han blev aktiv som löpare och hade en tid svenska rekord på 100 m och 400 m med tiden 54,1. Vid dövas världsspel i London var han med i stafettlaget som tog silver. Vid världsspelen i Stockholm 1939 blev Osvald utsedd att svära den olympiska elden.

Osvald var under många år varit ankare i Sveriges Dövas Idrottsorganisation. Växelvis som ordförande och sekreterare hade han gjort en betydande insats för den idrottande döva ungdomen. Efter andra världskriget åkte Osvald och Oskar Ryden genom ett sönderbombat Tyskland till Paris. Vid internationella dövidrottsförbundets (CISS) nionde kongress 1946 invaldes

Osvald Dahlgren (1911-2004), en känd profil för dövrörelsen i Sverige.

Osvald för första gången i CISS exekutiva kommitté, där han tillsammans med Oskar Rydén, som vid samma tillfälle valdes till vice president. Han kom sedan att sitta där i 21 år innan han vid CISS 19:e kongress i Berchtesgaden 1967 valdes till generalsekreterare. Denna post innehade han i sex år till 1973, vilket innebar 27 år i CISS.

Osvald tilldelades 1957 CISS bronsmedalj och vid sin avgång 1973 tilldelades han dess guldmedalj. Bland andra utmärkelser som han fick under årens lopp kan nämnas RF:s högsta utmärkelse samt SDI:s standard. Från 1973 var Osvald även hedersordförande i SDI efter 34 år i förbundsstyrelsen, varav 13 som förbundets sekreterare och 20 som dess ordförande.

Filosofiskt lagd

Osvald kom tidigt i kontakt med dövas förening i Stockholm. Han hade berättat att han frapperades av det vackra teckenspråket som utövades av äldre döva. På mötena gick det ofta livligt till och repliker utväx-

lades med inslag av humor mellan debattörerna. Osvald kom tidigt med i styrelsen. Han var under många år sekreterare, och hade då redaktör Gunnar Fondelius som ordförande och läromästare. Sina sista föreningsår var Osvald sekreterare i pensionärsföreningen i Stockholm. Han har tilldelades Lars Kruth medaljen för sitt arbete för dövas bästa.

Vid en intervju för många år sedan bad jag Osvald berätta minnen.

Men det tyckte han skulle ta alldeles för stor plats. Han nöjde sig med följande tankespråk istället: "Ödets lotter faller olika. En dövs väg är ofta tömbeströdd, idealiteten skymmes ofta av felsteg och nederlag, men lockar och drar alltjämnt till ett meningsfullt liv".

Så var Osvald poetisk och djup i sitt sätt att tänka och vara. Vid de många träffar jag hade med Osvald på äldre dar fick jag en ny bild av honom. Då tog han sällan upp idrotten eller föreningsliv till diskussion. Det blev istället spännande diskussioner om författare, filosofer, religion, och sättet att leva ett bra liv.

En god lyssnare

Efter pensioneringen lade han veckovis ut ett besöksschema där det stod var han skulle hälsa på ensamma döva som sällan fick besök. När dessa berättade hur de uppskattade besöken - då var Osvald en lycklig man. Någon pamp blev han aldrig. De små enkla frågorna var alltid viktiga för honom. Och han hade tid att lyssna på sina medmänniskor. Det gjorde att han fick många vänner, både i Sverige och ute i världen.

Om någon som ska förknippas med uttrycket "en sund kropp i en sund själ" så var det Osvald. Ute vid Hellasgården var han aktiv med kompass eller skidor ända fram tills han fick stroke. Det blev också många fjällvandringar. Han var en inbiten friluftsmänniska som trivdes i skogens ensamhet.

Hans närmaste är bröderna Harry och Ture, systrarna Märta och Anna-Lisa samt vännen Asta. Till de närmaste räknas också Jerzy Wlostowski, och barnen Filip och Paulina.

Tack Osvald för att jag fick lära känna dig. Det var intressant och berikande.

Lennart Tjärnström

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan (ej adressidan)

Återsändningsadress

SDHS, c/o Carl Magnus Lindgren
Hasselgatan 38
703 60 Örebro

Posttidning B

Dövhistoriskt seminarium i Gävle/Bollnäs

Den 9-10 oktober 2004

□ Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS) arrangerar ett dövhistoriskt seminarium på Vallbacksskolan i Gävle på Brunnsgatan 46, f d dövskolan i Gävle, den 10 oktober. Bussutflykt till Valbo och Bollnäs ska ske den 9 oktober (lördagen).

Seminarieavgiften är 350 kr för medlemmar och 400 kr för icke medlemmar. Inbetalas till postgiro 854121-1 **senast 30/9 2004.**

Lördagens bussutflykt och entréavgift till söndagens seminarium med kaffe ingår i priset. Lunch ingår inte i priset. Skriv på inbetalningskortet om vegetarisk mat önskas. Anmälan är bindande.

Medlemsavgift är 200 kr/år och 400 kr/år för organisationer. Teckenspråkstolkare är beställda.

Logi får var och en ordna själva. Förslag på hotell med priser:
Hotell Gävle, Staketgatan 44. Tel. 026-665100. Enkelrum 450 kr och dubbelrum 710 kr/natt **Hotell Norrtull**, Norra Köpmangatan 37. Tel. 026-545200. Enkelrum 450 kr, dubbelrum 620kr
Hotell Aveny, Södra Kungsgatan 31. Tel. 026-615590. Enkelrum 420 kr, dubbelrum 620 kr

Frågor:

Birgit Burman, texttel. 018-37 74 00 (kvällstid). E-postadress: birgit.burman@sdrf.se

Tomas Hedberg, texttel: 08-782 39 61 (kvällstid). E-postadress: tomas.hedberg@sdrf.se

Anmälan för seminariet ska skickas direkt till:

Carl Magnus Lindgren (kassör), Hasselgatan 38, 703 60 Örebro. Betalningen ska sättas in på SDHS:s postgiro: 854121-1. Märk "Dövhistoriskt seminarium"

Program lördag 9 oktober (Obs! preliminärt program!)

Bussutflykt till Valbo och Bollnäs

Resa med buss för att bese de olika dövskolorna i Valbo och Bollnäs samt besöka på kyrkogården i Bollnäs, där gravstenen över döva elever ligger. Även besöka platsen vid sjön Varpen där båtolyckan skedde.

09.00 Samling utanför Vallbacksskolan, Brunnsgatan 46

09.30 Avgång från Vallbacksskolan

12.00 Lunch på Scandic Hotell i Bollnäs

18.00 cirka Gävle

19.00 Gemensam trevlig middag någonstans i Gävle

Program söndag 10 oktober

Plats: Vallbacksskolan (f. d. dövskolan i Gävle), Brunnsgatan 46

09.00 – 09.20 Ordförande Tomas Hedberg öppnar konferensen. Representanter från Gävleborgs Dövas Länsförening, Sveriges Dövas Riksförbund, Sveriges Dövas Ungdomsförbund och Svenska Dövhistoriska Institutet.

09.20 – 09.50 Föredrag: Kort historik om Sjätte distriktets dövstumskolor av Tomas Hedberg

10.00 – 10.30 Rundvisning i f d dövskolan i Gävle

10.40 – 11.10 Kaffe med fralla och frukt

11.15 – 12.00 Föredrag: Min släkts skoltid i Bollnäs och Gävle samt Båtolyckan i Bollnäs av Mats Jonsson med en frågestund

12.00 – 12.45 Föredrag: Min släkts skoltid i Uppsala och Gävle av Ann-Margret Edwall- Vahlberg med en frågestund

13.00 – Hemresa

Styrelse 2003 - 2005 för Sveriges Dövhistoriska Sällskap:

Tomas Hedberg, ordförande, Gunilla Wågström Lundqvist, vice ordförande, sekreterare (vakant), Carl Magnus Lindgren, kassör, Birgit Burman ledamot.

Postmottagare: c/o Lindgren, Hasselgatan 38, 703 60 Örebro, texttel: 019-25 56 59 (kvällstid). E-mail: carlmagnus.lindgren@sdrf.se. Medlemskap för enskilda 200:- och organisationer 400:-/år. Tidningen utsändes gratis till alla medlemmar. Pg 85 41 21-1.